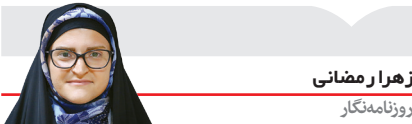

ISI و چالش شناسایی اساتید نخبه ایرانی

دستگیری استاد ایرانی در آمریکا بار دیگر موضوع سوء استفاده کشورهای غربی از مقالات را داغ کرده است

زهرارمضانی
روزنامه‌نگار

چندی پیش خبر دستگیری یکی از اساتید دانشگاه تربیت‌مدرس در آمریکا رسانه‌ای شد و سه روز بعد از آن، وزیر علوم این اقدام را تله‌ای از سوی آمریکایی‌ها عنوان کرد. به گفته منصور غلامی، آمریکا تعدادی از اساتید ایرانی را که در برخی زمینه‌ها تحقیق کرده و مقاله منتشر یا اقدام به سفارش و خرید تجهیزات آزمایشگاهی کرده‌اند، شناسایی و از طریق به اسامی آنها دست یافته است. این اظهارات درحالی است که سال گذشته رهبری در دیدار خود با اساتید نیز موضوع ملاک قرار گرفتن مقالات برای ارتقای اساتید را یکی از مشکلات عنوان کرده و گفتند: «مقاله‌ها باید در جهت حل مسائل کشور باشد. مسیر ساده تولید مقاله برای ارتقای اساتید هم خودش یک مشکلی است؛ در آیین نامه ارتقا، مقاله برای ارتقای اساتید یک نقش بسیار اساسی دارد؛ خب این یک مسیر ساده‌ای است؛ یک مقداری کار را دقیق‌تر باید انجام داد، یعنی ارتقا را صرفاً مبتنی بر مقاله نباید کرد؛ کارهای اساسی‌تری وجود دارد که آنها می‌تواند ملاک ارتقا باشد.»

حال یک سال از بیانات رهبری می‌گذرد و عدم تصحیح روند مقاله‌محوری در کشور باعث شده به اذعان خود مسئولان آموزش عالی، آمریکایی‌ها به‌راحتی بتوانند اساتید ایرانی را شناسایی کرده و به‌محض قدم گذاشتن بر خاک آمریکا، اقدام به دستگیری آنها کنند؛ مساله‌ای که حالا با دستگیری این استاد دانشگاه تربیت‌مدرس، اعتراض مجمع بین‌المللی اساتید مسلمان دانشگاه‌ها را نیز بلند کرده و آنها با صدور بیانیه‌ای نسبت به این موضوع اعتراض کردند. در بخشی از این بیانیه آمده است: «بنابر رفتار دولت آمریکا، هرکسی که در راه پیشرفت جمهوری اسلامی ایران و یا هر کشور مستقل دیگری فعالیت کند، مظنون است و باید با او برخورد شود. البته این مساله افتخاری برای دکتر سلیمانی است و مسلماً مانع ادامه مسیر تلاش علمی دانشمندان ایرانی نخواهد شد. فعالیت‌های دولت آمریکا از تحریم و فشار گرفته تا دستگیری دانشمندان ایرانی، به منزله شدن جمهوری اسلامی ایران نمی‌انجامد بلکه بیش از پیش وضعیت حقوق بشری آمریکا را رسوا می‌کند.

جدا از اصل بازداشت غیرقانونی دکتر سلیمانی، ادامه بازداشت ایشان هم خلاف عرف و مقررات بین‌المللی است و به این دلیل از مجامع بین‌المللی و تشکل‌های صنفی دانشگاهی در سراسر جهان انتظار می‌رود ضمن محکوم کردن این اقدام غیرانسانی، تمامی سعی خویش را برای آزادی دکتر سلیمانی به کار گیرند.»

بیش از ۴۰ هزار مقاله ISI: مسیری آسان برای شناسایی اساتید ایرانی

از آنجا که تعداد چاپ مقالات ISI از سوی جامعه دانشگاهی ایران از ۷۰۰ مقاله در سال ۵۷ به بیش از ۴۰ هزار مقاله درحال حاضر رسیده و به‌تبع ادامه‌دار بودن این موضوع باعث می‌شود احتمال شناسایی و دستگیری اساتید دیگر ما از سوی آمریکا در شرایط فعلی بیش از پیش شود، سراغ اساتید دانشگاهی رفته‌یم تا از آنها درباره چرایی الزام اساتید به چاپ مقالات بپرسیم. فرهاد پازوکی، استاد هوافضای دانشگاه علوم و تحقیقات با بیان اینکه یکی از اشکالات جامعه علمی ما این است که حتی اگر دانشجویی بخواهد مدرک دکتری خود را از دانشگاه بگیرد، حتماً باید بتواند مقاله ISI خود را به چاپ برساند و در غیر این صورت مدرک او به درازا خواهد کشید، تصریح می‌کند: «دانشجوی دکتری داشتم که دو سال پیش درشش تمام شده بود، اما چون نتوانسته بود مقاله‌ای را به چاپ برساند، از زمان تمام شدن درس تا صدور مدرکش، زمان زیادی معطل مانده بود.»

او ادامه می‌دهد: «متأسفانه قوانین اشتباهی بر دانشگاه‌های کشور ما حاکم است و آن هم ملاک قرار دادن مقالات ISI است، شخصاً ۲۰ بار مقاله این دانشجوی

اینکه این دانشجوی ایرانی است، مقاله را رد می‌کردند، با این حال ما هنوز در دانشگاه‌هایمان این قانون را اجرایی می‌کنیم و باید بگویم چنین قوانینی برای همه دانشجویان و اساتید به‌ویژه آنهایی که در رشته‌های هایتک تحصیل و تدریس می‌کنند، بیشتر آسیب‌زا است.»

ظرفیت‌های زیادی برای راه‌اندازی مجلات داخلی با اعتبار بین‌المللی داریم

استاد هوافضای دانشگاه علوم و تحقیقات با تأکید بر اینکه به‌عنوان یکی از اساتید دانشگاهی برای چاپ مقالات دانشجویانم با مشکل روبه‌رو هستم، تصریح می‌کند: «ما ظرفیت‌های زیادی برای راه‌اندازی مجلات داخلی که اعتبار بین‌المللی داشته باشند، داریم اما مشکل اینجاست که تصور می‌کنیم غربی‌ها از ما بالاتر هستند و چون هنوز به خودباوری نرسیده‌ایم، باور می‌کنیم هیچ‌گاه نمی‌توانیم ژورنال‌های معتبر علمی را راه‌اندازی کنیم.»

پازوکی می‌گوید: «قطعاً وزارت علوم باید قوانین دست‌وپاگیر در این زمینه را از بین برده و موانع موجود در سر راه فعالیت‌های علمی را بردارد؛ درحالی که گاهی در این زمینه برداشته نمی‌شود و باید بگویم ما اطلاعات مربوط به تحقیقاتی را که از سوی اساتید و دانشجویان مان صورت می‌گیرد، به صورت کاملارایگان در اختیار خارجی‌ها می‌گذاریم و بدتر از آن، اینکه برای چاپ مقالات مجبور هستیم پول نیز به این کشورها پرداخت کنیم.»

این استاد دانشگاه علوم و تحقیقات با بیان اینکه قطعاً کاری که درحال حاضر برای چاپ مقالات مان صورت می‌گیرد، اصلاً منطقی نیست، ادامه می‌دهد: «ما چند سال پیش برای انتخاب پایان‌نامه‌های برتر مقطع کارشناسی دست به نوآوری زدیم که براساس آن تنها مقالاتی را که کاربردی بوده و قابلیت ساخت و اجرایی شدن داشتند، به‌عنوان پایان‌نامه برتر انتخاب کردیم. امسال نیز برای پایان‌نامه‌های مقطع کارشناسی این کار را انجام دادیم و در نظر داریم در سال آینده نیز این مقوله را برای مقطع دکتری اجرا کنیم.»

باید اساتید و دانشجویان را به چاپ مقالات کاربردی تشویق کرد

پازوکی می‌گوید: «طبیعتاً هرگاه پایان‌نامه‌ای از هر سه مقطع بتواند مشکلی از کشور را برطرف کند، باید آن را به‌عنوان پایان‌نامه برتر انتخاب کنیم و نباید این نگاه که درحال حاضر در دانشگاه‌ها وجود دارد، مبنی بر اینکه اگر مقاله‌ای از پایان‌نامه‌ها توانست در ISI منتشر شود

یا تعداد ارجاعات بالایی داشته باشد، به‌عنوان پایان‌نامه برتر انتخاب می‌شود، ادامه پیدا کند.»

او تصریح می‌کند: «ما باید دانشجویان و اساتیدمان را تشویق کنیم تا پایان‌نامه‌ها و مقالات کاربردی را تولید کنند، نه‌اینکه صرفاً به چاپ مقالات اکتفا کرده و آن را ملاکی برای ارتقای اساتید و همچنین صدور مدرک دانشجویی بگذاریم؛ درحالی که همین مساله باعث شده ما امروزه اساتیدی را داشته باشیم که حتی نمی‌توانند آچار در دست بگیرند، اما صرفاً به خاطر چاپ مقاله توانسته‌اند رتبه علمی خود را ارتقا دهند.»

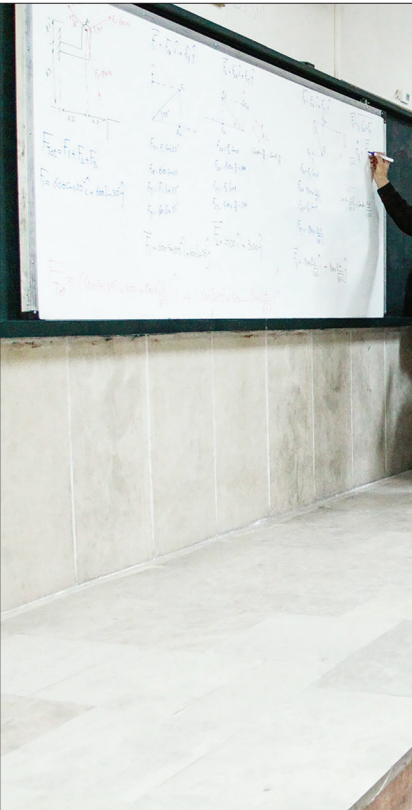
استاد هوافضای دانشگاه علوم و تحقیقات درباره حضور اساتید و پژوهشگران دیگر در ژورنال‌های بین‌المللی و چاپ مقالات ISI از سوی آنها تصریح می‌کند: «درست است که پژوهشگران و اساتید کشورهای دیگر نیز مقالات ISI دارند، اما نباید فراموش کرد که کشورهای دیگر ژورنال خاص خودشان را نیز راه‌اندازی کرده‌اند که بعضاً به اندازه همان ISI معتبر است، درحالی که در کشور ما اصلاً چنین وضعیتی نیست و نهایتاً مجلات علمی و پژوهشی‌ای داریم که آنها نیز در شرایط فعلی به خاطر عدم حمایت مالی با مشکلات زیادی روبه‌رو هستند.»

پازوکی با تأکید بر اینکه با چاپ مقالات در ژورنال‌های آمریکایی خود به خود اطلاعات تحقیقاتی‌مان را در اختیار آنها می‌گذاریم، می‌گوید: «درحقیقت با این کار به آنها می‌گوییم که محققان ما درحال تحقیق روی چه موضوعاتی هستند و با این کار استثمار علمی ایجاد می‌شود و خودمان با دست‌خودمان این مسیر را برای آنها هموار می‌کنیم؛ چرا که ما بلند نیستیم از اطلاعات خود محافظت کرده و آنها را طبقه‌بندی کنیم.»

تعداد مقالات منتشر شده از سوی اساتید اصلی‌ترین ملاک ارتقای آنها است

نیکوآقبال، استاد بازنشسته دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران نیز در این باره می‌گوید: «متأسفانه اصلی‌ترین راهی که اساتید و دانشجویان ایرانی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند، این است که نگاه می‌شود آنها چه تعداد مقالات منتشر کرده و این مقالات در کدام مجلات معتبر دنیا به چاپ رسیده‌اند و همین مولفه ملاک ارزیابی و ارتقای اساتید دانشگاهی قرار می‌گیرد. متأسفانه در این حوزه هیچ ضوابط درستی وجود ندارد.»

او ادامه می‌دهد: «برخی اساتید به خاطر چاپ پایان‌نامه‌های دکتری و ارشد و مقالاتی که از این پایان‌نامه‌ها منتشر می‌شوند، ارتقا پیدا می‌کنند؛ درحالی که همه می‌دانند این پایان‌نامه و مقالات بیشتر از سوی دانشجویان نوشته می‌شود و درحقیقت اساتید نقش چندانی در آنها ندارند، به همین دلیل باید بگویم

حتی امتیازی که به اساتید برای این منظور می‌دهند، واقعی نیست و زحمت واقعی اساتید را به‌خوبی نشان نمی‌دهد.»

استاد بازنشسته دانشگاه تهران در توضیح بیشتر این مساله می‌گوید: «همین مساله باعث شده رقابتی بین اساتید شکل بگیرد تا پایان‌نامه‌های دانشجویان‌شان را جهت‌دهی کرده و از طرف دیگر موجب شده در خیابان انقلاب به‌راحتی عده‌ای اقدام به پایان‌نامه‌نویسی و مقاله‌نویسی کرده و در ازای دریافت پول، آنها را به دانشجویان بفروشند؛ مساله‌ای که باعث فاصله گرفتن از انجام کارهای علمی شده است.»

راهکار دقیق و علمی برای جایگزین کردن مقالات ISI نداریم

اقبال با اشاره به گام‌های برداشته‌شده برای راه‌اندازی مجلات معتبر علمی داخلی ادامه می‌دهد: «از چندین سال پیش کوشش‌هایی برای راه‌اندازی مجلات داخلی در دانشگاه‌ها شکل گرفت. به‌طور مثال دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران مجلات تحقیقات اختصاصی داشت و استثنائاً مقالات خوبی نیز در آن منتشر می‌شد، اما این مجلات نتوانستند آن‌طور که باید در سطح بین‌المللی بدرخشند و حتی در رشته اقتصاد در دانشکده‌های دیگری هم که دارای مجلات داخلی بودند، نتوانستیم به جایگاهی بین‌المللی دست پیدا کنیم.»

او می‌گوید: «تا امروز ندیده‌ام راهکارهای دقیق و علمی برای رفع این مشکل علمی از جامعه دانشگاهی ارائه شود؛ درحالی که طبیعتاً نیازمند این هستیم که ما نیز برای خود مجله معتبر علمی داشته باشیم.»

استاد بازنشسته دانشگاه تهران تصریح می‌کند: «البته انتشار مقالات در مجلات بین‌المللی برای همه رشته‌های دانشگاهی مشکلی ایجاد نمی‌کند و این‌طور نیست که بگویم اصلاً نباید در مجلات بین‌المللی دست به چاپ مقاله بزنیم؛ با این حال قطعاً چاپ مقاله برای برخی رشته‌های هایتک چندان خوب نیست، به‌طور مثال تحقیقاتی که در حوزه‌های نظامی صورت می‌گیرد در هیچ‌کجای دنیا منتشر نمی‌شود و یا درصورت انتشار مربوط به علم روز نیستند و قطعاً ما نیز در کشورمان به این مساله توجه می‌کنیم؛ اما به‌طور کلی نمی‌توان جلوی انتشار مقالات را در عرصه‌های بین‌المللی گرفت.»

اقبال خاطرنشان می‌کند: «قطعاً علم در دنیای امروز در عرصه جهانی منتشر می‌شود و این‌طور نیست که بگویم اصلاً نباید مقاله منتشر کنیم، اما به‌تبع اینکه چاپ مقالات را یکی از اصلی‌ترین ملاک‌های ارتقای اساتید و دانشجویان بگذاریم، مساله درستی نیست و باید فکری برای آن صورت بگیرد.»

دانشگاه آزاد اسلامی

به روایت آمار

۲۶

درصد تامین بودجه دانشگاه
از محل منابع غیرشهریه‌ای

۱۰۰۰۰

نفر ظرفیت پذیرش دانشجو
در مقطع دکتری ۹۸

۲۳

رشته محل در مقطع دکتری

۷۰۰۰

دانشجوی رشته‌های کشاورزی

۱۰۰۰۰۰

زمینه پژوهشی در طرح پایش

۱۱۰۰۰۰

دانشجوی خارجی محصل در دانشگاه آزاد

۱۱۰۰۰۰

آزمایشگاه در واحدهای دانشگاه آزاد

وام‌شهریه افزایش می‌یابد

رئیس صندوق راه دانشجویان می‌گوید: «وام شهریه دانشجویان برای سال تحصیلی آینده افزایش می‌یابد.» ناصر مطیعی در گفت‌وگو با ایرنا، اظهار کرد: «صندوق راه دانشجویان، درصدی را برای افزایش تعدادی از وام‌های دانشجویی به هیات امنای این صندوق ارائه کرده است.» او افزود: «این افزایش‌ها بستگی به تصمیم‌های اعضای هیات امنای این صندوق دارد که در تیرماه برگزار می‌شود.» رئیس صندوق راه دانشجویان تصریح کرد: «تنها تعدادی از این وام‌ها افزایش می‌یابد که درصدهای پیشنهادشده برای هر وام، متفاوت است.» پیش از این نیز منصور غلامی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری به خبرنگار دانشگاه و آموزش ایرنا اعلام کرده بود که تنها تعدادی از وام‌های دانشجویی برای سال تحصیلی آینده افزایش می‌یابد.

سال گذشته ۸ میلیارد برای کلاس‌های کنکور هزینه شد

عضو هیات علمی دانشگاه تهران گفت: «از دو هزار میلیارد تومان هزینه‌ای که سال گذشته برای کتاب و کتابخوانی صرف شده، حدود ۵۰ درصد مربوط به کنکور است.» سیدمجید حسینی در جلسه گفت‌مان دانشجویی که با موضوع «بحران عدالت در نظام آموزشی» در تالار حکمت دانشگاه گیلان برگزار شد، ضمن بیان این مطلب، هزینه تحصیل دانش‌آموزان در مناطق محروم و کم‌برخوردار را یک‌پنجم هزینه دانش‌آموزان تهرانی دانست و اظهار کرد: «۸۰ درصد دانش‌آموزان سیمپاد تهرانی بوده و بقیه از مناطق دو و سه هستند. سال گذشته ۲۰ هزار میلیارد تومان صرف تحصیل دانش‌آموزان در مدارس خصوصی و ۱۰ هزار میلیارد تومان صرف تحصیل دانش‌آموزان در مدارس دولتی شده است. همچنین مردم هشت میلیارد تومان برای کلاس‌های کنکور هزینه کرده‌اند، این درحالی است که براساس اصل سی‌ام قانون اساسی، آموزش باید رایگان باشد.»

آغاز ثبت‌نام بیست‌ویکمین دوره عتبات دانشگاهیان از ۱۸ خرداد

مطهری‌پور، رئیس ستاد عمره و عتبات دانشگاهیان، با اشاره به ثبت‌نام دور جدید اعزام دانشجویان به عتبات گفت: «ثبت‌نام بیست‌ویکمین دوره عتبات دانشگاهیان از ۱۸ خرداد آغاز می‌شود و تا ۲۷ خرداد ادامه دارد.» او افزود: «پس از پایان ثبت‌نام، قرعه‌کشی ۳۰ خرداد انجام می‌شود و اعزام‌ها از ۲۷ تیرماه آغاز می‌شود و تا ۱۵ مهر ادامه خواهد یافت.» مطهری‌پور با اشاره به ظرفیت اعزام این دوره گفت: «در بیست‌ویکمین دوره عتبات دانشگاهیان ۳۰۰ کاروان که حدود ۱۳ هزار نفر را در برمی‌گیرد، اعزام خواهیم کرد.» او در خصوص هزینه‌های پرداختی دانشجویان و دانشگاهیان گفت: «در این دوره درمورد هزینه‌ها هنوز به جمع‌بندی نرسیده‌ایم و دنبال راه‌هایی هستیم که این هزینه‌ها را کاهش دهیم.»

خرداد